

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC TỰ HỌC CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC NGUYỄN TẮT THÀNH QUA HÌNH THỨC HỌC E-LEARNING

Nguyễn Thị Ngọc Trang

Trường Đại học Nguyễn Tất Thành

Email: ntntrang@ntt.edu.vn

Tóm tắt: Để thực sự phát huy hiệu quả của việc học E-learning, một trong những yêu cầu quan trọng đặt ra là sinh viên phải có tinh thần chủ động, nghiêm túc trong việc tự học, tự nghiên cứu, tự tìm tòi. Do đó, việc bồi dưỡng năng lực tự học cho sinh viên Đại học Nguyễn Tất Thành là việc làm vô cùng cần thiết và phải được thực hiện thường xuyên.

Từ khóa: Tự học, năng lực tự học, học E-learning, Đại học Nguyễn Tất Thành.

Nhận bài: 30/06/2021; **Phản biện:** 05/07/2021; **Duyệt đăng:** 08/07/2021

1. Đặt vấn đề

Ngày nay trong thời đại của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, khoa học kỹ thuật phát triển vô cùng mạnh mẽ, các thông tin, tri thức ngày càng dễ dàng được phổ biến qua các nguồn tư liệu giáo dục mở và nguồn tư liệu trên mạng internet điều đó tạo ra điều kiện học tập dồi dào và lý tưởng chứ không chỉ đóng khung trong sách vở hay ở trường lớp như trước đây. Đặc biệt trong những năm gần đây việc ứng dụng công nghệ số trong giáo dục, hình thức dạy E-learning ngày càng được quan tâm nhiều hơn và trở nên phổ biến hơn do tốc độ phát triển không ngừng của các ứng dụng công nghệ thông tin và đặc biệt là trước diễn biến phức tạp của tình hình dịch bệnh Covid-19 làm cho các hoạt động tập trung đồng người trên thực tế bị hạn chế rất nhiều. Để thích ứng với điều kiện ấy, những hoạt động giáo dục thực sự đã có những bước chuyển mình rõ nét, tư duy giáo dục trong bối cảnh hiện tại cũng dần thay đổi để phù hợp và thích nghi được với thực tế khách quan. Đặc biệt đối với sinh viên trường Đại học Nguyễn Tất Thành thì hình thức học E-learning đã trở nên rất quen thuộc và phổ biến trong những năm gần đây. Tuy nhiên để đạt được hiệu quả học tập tối ưu thì việc bồi dưỡng NLTH cho sinh viên của trường một cách thường xuyên là điều vô cùng cần thiết.

2. Tự học và vai trò của tự học trong hình thức học E-learning

2.1. Quan niệm về TH và NLTH

TH không phải là một vấn đề mới đối với chương trình giáo dục đại học ở nước ta, vấn đề này đã được nhiều nhà nghiên cứu đề cập. Nguyễn Cảnh Toàn (1998) cho rằng TH là tự mình động não, sử dụng các năng lực trí tuệ (quan sát, so sánh, phân tích, tổng hợp và có

khi cả cơ bắp (khi sử dụng công cụ cùng các phẩm chất của mình), cả động cơ, tình cảm, cả nhân sinh quan, thế giới quan (như trung thực, khách quan, có chí tiến thủ, không ngại khó, ngại khổ, kiên trì, nhẫn nại, lòng say mê khoa học, biết biến khó khăn thành thuận lợi), v.v. để chiếm lĩnh một lĩnh vực hiểu biết nào đó của nhân loại, biến lĩnh vực đó thành sở hữu của mình. Đặng Thành Hưng (2012), xem TH là chiến lược học tập cá nhân độc lập, không phụ thuộc trực tiếp vào người dạy hay học chế nhất định, do người học tự mình quyết định và tự nguyện tiến hành học tập kể từ mục đích, nội dung, cách thức, phương tiện, môi trường và điều kiện học tập cho đến kế hoạch và nguồn lực học tập.

Việc bồi dưỡng và phát triển NLTH của người học là một trong những định hướng xuyên suốt và nhất quán trong các văn kiện chỉ đạo của Đảng và Nhà nước ta về giáo dục và đào tạo. Nghị quyết số 29-NQ/TW tại Hội nghị lần thứ 8 Ban Chấp hành Trung ương khóa XI xác định mục tiêu: Phát triển khả năng sáng tạo, TH, khuyến khích học tập suốt đời (đối với giáo dục phổ thông); bồi dưỡng nhân tài, phát triển phẩm chất và NLTH, tự làm giàu tri thức, sáng tạo của người học (đối với giáo dục đại học).

2.2. Vai trò của tự học trong hình thức học E-learning

Có thể nói, TH là nhân tố trực tiếp trong việc nâng cao chất lượng đào tạo ở các trường đại học. Tuy nhiên nó đòi hỏi người học phải thực sự có tinh thần và khả năng TH mới có thể đạt được hiệu quả cao trong học tập vì:

Thứ nhất, các giờ học trực tuyến ở đại học sinh viên hoàn toàn chủ động trong quá trình học không có sự kèm cặp của gia đình, đồng thời giảng viên cũng không thể theo dõi quan sát được hết quá trình học của các

em như học trực tiếp trên lớp. *Thứ hai*, được chủ động về không gian học tập nên lúc học các em có thể tranh thủ làm việc cá nhân mà không lo sợ ảnh hưởng đến giảng viên hay bạn học xung quanh từ đó dễ dẫn đến lơ là khi học trực tuyến. *Thứ ba*, hình thức học trực tuyến lại thường có các nguồn tư liệu mở, các học liệu được thiết kế, ghi âm, quay hình sẵn nên các giờ lên lớp giảng viên chủ yếu dành thời gian để cung cấp những kiến thức trọng tâm nhất, những tài liệu cơ bản và phương pháp nghiên cứu còn lại việc học tập của sinh viên là phải tự lên kế hoạch, sắp xếp trình tự học tập, tự vạch ra thời gian biểu hợp lý, cách thức để nghiên cứu nắm tài liệu cơ sở và cả tài liệu tham khảo mở rộng. *Thứ tư*, việc có sẵn học liệu đồng thời tạo cho sinh viên tâm lý yên tâm là đã có trong tay tài liệu học được hệ thống sẵn kiến thức cơ bản hoặc đã có các file ghi âm các buổi học nên dễ chủ quan cho rằng nếu bỏ lỡ nội dung giảng viên hướng dẫn thì cũng có cái để xem lại, đọc lại, nghe lại vì thế cứ tải tài liệu về để đó khi gần đến thi kết thúc môn mới lấy ra xem và học vội vàng theo kiểu đối phó, ăn xổi ở thì, không hiểu được gốc rễ, bản chất của vấn đề nên kết quả học tập không tốt. *Thứ năm*, rất ít sinh viên hiểu được rằng các tài liệu học tập được chuẩn bị sẵn phải theo đúng kế hoạch học tập, kịch bản giảng dạy nên thường chỉ được thiết kế ngắn gọn, tập trung vào nội dung cơ bản để phù hợp với việc khuyến khích sinh viên theo dõi tìm hiểu trong một thời gian ngắn nếu thiết kế quá dài sẽ dễ làm người nghe mệt mỏi, cảm thấy nhàm chán và mất hứng thú trong việc tìm tòi, tư duy thêm; còn tinh hoa của một bài giảng lại nằm ở sự linh hoạt của giảng viên. Cùng một nội dung nhưng Thầy Cô sẽ có nhiều cách để giảng giải, hướng dẫn một cách sinh động và phong phú để thu hút sinh viên. Để hiểu được vấn đề sâu sắc sinh viên rất cần sự định hướng, hỗ trợ của giảng viên trong các buổi học trực tuyến mà muốn vậy thì trước tiên sinh viên phải ý thức được tầm quan trọng của việc TH, tự đưa bản thân vào khuôn khổ, tự đề ra và thực hiện đầy đủ các nhiệm vụ học tập từ đó nâng cao ý thức tự tìm tòi, nghiên cứu của bản thân.

Bill Gates từng nói: *"Nhà trường chỉ cho chúng ta chiếc chìa khóa tri thức, học trong cuộc sống là công việc cả đời"*. Trong quá trình TH sinh viên sẽ thường xuyên gặp phải những vấn đề mới đòi hỏi sinh viên phải liên tục tìm tòi, khám phá, đó là cách tốt nhất để kích thích hoạt động của trí não, kích thích tư duy sáng tạo, buộc sinh viên phải nỗ lực không ngừng mới có thể hiểu được bản chất của chân lý và nắm được tri thức một cách sâu sắc. Không những thế, TH còn có

vai trò to lớn trong việc giáo dục, hình thành nhân cách cho sinh viên. Việc TH rèn luyện cho sinh viên thói quen độc lập suy nghĩ, độc lập giải quyết vấn đề khó khăn trong nghề nghiệp, trong cuộc sống, giúp cho họ tự tin hơn trong việc lựa chọn cuộc sống cho mình. TH có thể thúc đẩy sinh viên ham học, ham hiểu biết, khát khao vươn tới những đỉnh cao của khoa học, sống có hoài bão, ước mơ. Do vậy, mỗi sinh viên cần xây dựng cho mình một thói quen, một phương thức TH thích hợp nhất.

3. Bồi dưỡng năng lực tự học cho sinh viên đại học Nguyễn Tất Thành qua hình thức học E-learning

3.1. Một số đặc trưng về hình thức học E-learning tại Trường Đại học Nguyễn Tất Thành

Những năm vừa qua Trường Đại học Nguyễn Tất Thành đã có thành tựu nổi bật trong việc tổ chức dạy và học theo hình thức E-learning. Trong lúc dịch bệnh Covid-19 diễn biến phức tạp đã ảnh hưởng rất lớn đến kế hoạch giảng dạy và học tập của nhiều trường thì đại học Nguyễn Tất Thành đã cho thấy định hướng chuyển sang học E-learning ở một số môn, một số ngành của trường bắt đầu từ bảy năm về trước nay đã phát huy tác dụng rõ rệt. Nhà trường đã có kinh nghiệm và bước chuẩn bị cơ sở dữ liệu nên hoàn toàn chủ động trong các công tác chuyển đổi hình thức giảng dạy, học tập. Sinh viên cũng đã được làm quen với hình thức học E-learning từ trước nên cũng không còn quá hoang mang, lo lắng. Giảng viên thì cũng đã được bồi dưỡng, làm quen với phương pháp mới nên khá thoải mái, cởi mở và linh hoạt trong thực tế giảng dạy.

Trải qua hơn bảy năm thực hiện thì hình thức học này ở Đại học Nguyễn Tất Thành đã có những thay đổi nhất định để ngày càng hoàn thiện hơn, phù hợp hơn với sinh viên, giảng viên cũng như yêu cầu chung của nhà trường trong bối cảnh nền giáo dục quốc gia và quốc tế đang có những chuyển biến sâu sắc. Cụ thể, hiện tại về cách thức tổ chức lớp học E-learning đã phong phú, đa dạng hơn, được triển khai ở nhiều môn hơn. Với việc triển khai hình thức học này giảng viên đóng vai trò rất quan trọng vì tham gia vào hầu hết tất cả các khâu từ soạn thảo tài liệu, thiết kế bài giảng, quay video học liệu đến tổ chức quản lý lớp học, giảng dạy, theo dõi quá trình học của sinh viên đưa ra các phương án cho việc thi cử, kiểm tra đánh giá, chịu trách nhiệm về kết quả của môn học. Tuy nhiên thái độ cầu thị, ý thức TH của sinh viên đóng vai trò quan trọng không kém vì sinh viên cũng có rất nhiều nhiệm vụ cần phải thực hiện một cách hoàn toàn tự nguyện khi tham gia lớp học. Có thể nói bất cứ

một hình thức học nào bên cạnh những giá trị tích cực thì luôn có những điểm hạn chế nhất định. Tuy nhiên hình thức học E-learning, với tính hiệu quả của nó đã được chứng minh trong những năm qua ở trường đại học Nguyễn Tất Thành, thì hiện tại hình thức này đang được cải tiến hơn nữa, được nhân rộng ra ở nhiều môn học và nhiều chuyên ngành khác nhau. Nó đã trở thành thế mạnh trong công tác đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập, góp phần vào việc nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường được các tổ chức kiểm định trong nước và quốc tế đánh giá cao.

3.2. Một số biện pháp bồi dưỡng NLTH cho sinh viên đại học Nguyễn Tất Thành

Có nhiều cách để hình thành và phát triển NLTH. Việc đề xuất các biện pháp bồi dưỡng NLTH cho sinh viên đại học Nguyễn Tất Thành qua hình thức học E-learning có thể được xem xét dưới nhiều góc độ khác nhau và cần có sự phối hợp nhịp nhàng giữa các cá nhân, bộ phận cụ thể sau:

Đối với cán bộ quản lý: Với lãnh đạo, ban giám hiệu nhà trường cần định hướng, tích cực tuyên truyền, phổ biến đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tiếp cận và chú trọng nâng cao NLTH của sinh viên. Đẩy mạnh triển khai hình thức học E-learning với các môn học phù hợp, ban hành các văn bản chỉ đạo việc đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra, đánh giá quá trình học tập của sinh viên theo hướng TH.

Viện E-learning, các phòng ban phối hợp các khoa liên quan thường xuyên tổ chức các buổi hội thảo mời các chuyên gia về cùng nhau chia sẻ kinh nghiệm, hoặc các buổi tập huấn, hướng dẫn giảng viên cách soạn thảo, thiết kế bài giảng điện tử, các bài tập kiểm tra đánh giá, cách tổ chức, quản lý lớp học theo hình thức E-learning làm sao để kích thích sự quan tâm, tinh thần say mê học hỏi và ý thức TH cho sinh viên. Tổ chức các buổi tập huấn bồi dưỡng NLTH cho sinh viên qua hình thức học E-learning như hướng dẫn sinh viên sử dụng hệ thống E-learning, sử dụng các hệ thống tra cứu tài liệu, bồi dưỡng các kỹ năng liên quan đến việc nghiên cứu, tra cứu tài liệu, hướng dẫn về các vấn đề liên quan đến máy tính, công nghệ thông tin căn bản.

Cần tập trung xây dựng cơ sở hạ tầng thật tốt cho tư viện, cho các khu vực TH. Đảm bảo hệ thống đường truyền mạng internet thông suốt, ổn định. Đầu tư, liên kết với các trường, các tổ chức liên quan đến giáo dục, nghiên cứu xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu mở. Xây dựng hệ thống website, các ứng dụng học tập đa dạng, sinh động thu hút sinh viên tham gia.

Thường xuyên tổ chức các hoạt động, cuộc thi,

chương trình vui chơi gắn với việc tìm tòi khám phá kiến thức khoa học, vừa tạo môi trường thuận lợi để bồi dưỡng các kỹ năng chuyên môn cho sinh viên từng khối ngành, vừa tạo ra các sân chơi lành mạnh giúp sinh viên có điều kiện phát triển toàn diện và hứng thú hơn với ngành nghề mình theo học.

Đối với giảng viên: Mỗi giảng viên cần nhận thức một cách đúng đắn tính tất yếu của việc đổi mới, từ đó chủ động suy nghĩ, tìm tòi, vận dụng linh hoạt các phương pháp phù hợp theo các môn học khác nhau nhằm giúp sinh viên biết cách tự học, tự nghiên cứu, sáng tạo trong quá trình học tập. William A. Warrd đã từng nói: “*Người thầy trung bình chỉ biết nói, người thầy giỏi biết giải thích, người thầy xuất chúng biết minh họa, người thầy vĩ đại biết cách truyền cảm hứng*”. Cụ thể để bồi dưỡng tinh thần TH cho sinh viên đại học Nguyễn Tất Thành qua hình thức học E-learning thiết nghĩ giảng viên chuyên môn cần lưu ý một số nội dung sau: *Thứ nhất*, để sinh viên tự giác học tập trước hết giảng viên phải biết cách khơi gợi cảm hứng, niềm say mê, làm cho sinh viên cảm thấy yêu thích môn học. *Thứ hai*, giảng viên cần hướng dẫn cho sinh viên cách xây dựng một kế hoạch học tập chi tiết và cụ thể ngay từ buổi học đầu tiên. *Thứ ba*, giảng viên cần giới thiệu, cung cấp cho sinh viên các tài liệu học tập, tài liệu tham khảo liên quan đến môn học và khuyến khích sinh viên tra cứu, tìm tòi thêm. *Thứ tư*, giảng viên cần hướng dẫn sinh viên kỹ năng đọc, nghiên cứu tài liệu giáo trình, bài giảng. Biết lựa chọn thông tin, ghi chép lại những thông tin liên quan đến các phần học một cách ngắn gọn, logic, dễ hiểu dưới dạng sơ đồ hóa, bảng biểu hay dưới dạng các ghi chú... *Thứ năm*, giảng viên cần đa dạng hóa các hình thức kiểm tra, đánh giá bằng cách sử dụng nhiều dạng bài tập kiểm tra, đánh giá khác nhau để sinh viên có điều kiện phát huy được NLTH của bản thân.

Đối với sinh viên: Vấn đề TH ở sinh viên là một vấn đề không hề đơn giản. Sự tự giác, không ngừng tìm tòi học hỏi của sinh viên mới là yếu tố quyết định thúc đẩy sự thành công trong việc chiếm lĩnh tri thức của bản thân. Để phát huy NLTH của bản thân, sinh viên cần phải rèn luyện một số kỹ năng sau:

Đầu tiên là rèn luyện kỹ năng xác định mục tiêu, nhiệm vụ, lập kế hoạch học tập. Để quá trình TH diễn ra thành công việc trước hết là sinh viên cần thiết lập cơ sở định hướng cho hoạt động học tập của mình thông qua việc xác định mục tiêu, nhiệm vụ học tập. Trong quá trình lập kế hoạch học tập sinh viên cũng nên lưu ý một số điểm như: phải xác định đó là kế hoạch ngắn hạn,

hay dài hạn, xây dựng kế hoạch chung cho từng năm, từng học kỳ, hay từng môn, từng phần. Nên đưa ra các phương án dự phòng cho những yếu tố khách quan tác động ảnh hưởng đến kế hoạch. Khi lập kế hoạch, sinh viên phải chọn đúng trọng tâm, cần xác định được cái gì là quan trọng để ưu tiên tác động trực tiếp và dành nhiều thời gian công sức cho nó. Biết phân chia thời gian hợp lý giữa các môn học để có thời gian đảm bảo giải quyết được hết các mục tiêu, yêu cầu mà môn học đề ra.

Tiếp đến là phát triển các kỹ năng thực hiện kế hoạch học tập. Một là, sinh viên cần trang bị cho bản thân những kiến thức, kỹ năng công nghệ thông tin cơ bản, kỹ năng cách tra cứu, tìm kiếm tài liệu, tư liệu trên hệ thống các cơ sở dữ liệu mở, tham gia đầy đủ các buổi tập huấn, hướng dẫn về hình thức học E-learning. *Hai là,* sinh viên phải thường xuyên theo dõi các thông tin, thông báo trên hệ thống học trực tuyến, tích cực tham gia các hoạt động học tập trên hệ thống, thực hiện đầy đủ các yêu cầu của môn học như tham gia các buổi học qua Googlemeet, làm các bài tập mỗi tuần, sinh viên cũng nên sử dụng đa dạng các hình thức TH khác nhau để mang lại tính hiệu quả cho môn học. *Ba là,* sinh viên cần tăng cường việc nghiên cứu tài liệu, trao đổi kiến thức môn học với bạn bè, thầy cô để nắm bắt kiến thức môn học được tốt hơn bằng cách thường xuyên tương tác, đặt câu hỏi, trao đổi thảo luận với giảng viên, bạn bè trong các buổi học, trên các diễn đàn trao đổi, diễn đàn thông tin của môn học. *Bốn là,* với các cơ sở dữ liệu đã được cung cấp hoặc đã tìm kiếm được để TH đạt hiệu quả cao sinh viên cần phải nắm được phương pháp và rèn luyện thường xuyên các kỹ năng TH thông dụng gồm: kỹ năng lắng nghe, kỹ năng ghi chép, kỹ năng đọc tài liệu hiệu quả, kỹ năng ghi nhớ thông tin, kỹ năng hệ thống hóa kiến thức, cách lập sơ đồ, sử dụng bản đồ tư duy và ứng dụng công nghệ thông tin trong TH.

Cuối cùng là rèn luyện kỹ năng tự kiểm tra, đánh giá, rút kinh nghiệm. Để có kỹ năng này sinh viên cần: làm các bài tập của thầy cô giao cho, hoặc các bài tập bản thân tự tìm kiếm sau đó tự mình kiểm tra đáp án để rút kinh nghiệm. Tự trả lời câu hỏi trong giáo trình, tài liệu tham khảo, tự đặt câu hỏi để tự mình giải quyết hoặc thảo luận cùng bạn bè, giảng viên.

4. Kết luận

TH được tổ chức tốt không những cung cấp cho sinh viên những kiến thức mới, bổ ích mà còn giúp họ rất nhiều trong công việc sau này khi họ trở thành những người chủ thực sự góp phần xây dựng đất nước. Họ có năng lực hoạt động thực tiễn hay không? Chất lượng công tác như thế nào? Phụ thuộc phần lớn vào NLTH, sự yêu thích và đam mê việc tự nghiên cứu, tự tìm tòi. Mỗi sinh viên ra trường đều muốn có một công việc ổn định và hoàn thành tốt công việc của mình mà muốn chuẩn bị tốt cho việc đó trước hết cần làm tốt phần việc của ngày hôm nay khi còn ngồi trên ghế nhà trường là phát huy tinh thần tự giác học tập và rèn luyện kỹ năng TH thật tốt. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. Chính phủ (2005), *Nghị quyết của Chính phủ số 14/2005/NQ-CP ngày 02/11/2005 về đổi mới cơ bản và toàn diện giáo dục đại học Việt Nam giai đoạn 2006-2020.*
- [2]. Đảng Cộng sản Việt Nam, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.*
- [3]. Đặng Thành Hưng (2012), *Bản chất và điều kiện của việc TH*, Tạp chí Khoa học giáo dục, số 78, tr.4-7.
- [4]. Nguyễn Cảnh Toàn (chủ biên), Nguyễn Kỳ, Vũ Văn Tảo, Bùi Tường (1997), *Quá trình dạy - tự học*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [5]. Quốc hội khóa XIII (2012), *Luật Giáo dục đại học.*
- [6]. Trần Khánh Đức (chủ biên, 2017), *Năng lực học tập và đánh giá năng lực học tập*, NXB Bách khoa, HN.

Fostering self-study capacity for Nguyen Tat Thanh university students through E-learning

Nguyen Thi Ngoc Trang

Nguyen Tat Thanh University

Email: ntntrang@ntt.edu.vn

Abstract: Nowadays, in the movement, change and continuous development of the society in general and of the education industry in particular, the form of teaching and learning through E-learning has become more and more popular. Specifically, in recent years at Nguyen Tat Thanh University, all students have access to this form of learning in many subjects. However, in order to really promote the effectiveness of E-learning, one of the important requirements is that students must have an active and serious spirit in self-study, self-research and self-discovery. Therefore, fostering self-study ability for students of Nguyen Tat Thanh University is extremely necessary and must be done regularly.

Keywords: Self-study, self-study ability, E-learning, Nguyen Tat Thanh University.